

Streszczenie

Najnowsze doniesienia dotyczące udomowienia psa domowego *Canis lupus familiaris* wskazują na to, że proces ten zaczął się od 20 000 do 40 000 lat temu. Tak długa koegzystencja przyczyniła się do wytworzenia szczególnej więzi między człowiekiem a psem. Relacje, które powstały między tymi gatunkami, są często tematem prac badawczych. Celem niniejszych badań była analiza wybranych aspektów zachowania psa domowego oraz czynników wpływających na jego zmiany.

Z przeprowadzonych badań wynika, że szczenięta pochodzące z hodowli domowej, o wzbogaconym środowisku, są lepiej przystosowane do życia w zurbanizowanym świecie i bardziej odporne na różne bodźce. Natomiast szczenięta, które przebywają w mało urozmaiconym w bodźce otoczeniu (hodowla kojcowa), są mniej stabilne psychicznie.

Ponadto, zbadano rozumienie przez szczenięta psa domowego gestu wskazywania prezentowanego przez człowieka. Z przeprowadzonego eksperymentu wynika, że już od 5 tygodnia szczenięta posiadają umiejętność odczytywania ludzkich gestów. Wyniki potwierdziły przyjętą hipotezę, że rozumienie wskazówek komunikacyjnych u psów nie może być wyjaśnione procesem udomowienia, ontogenezy, procesu uczenia się lub socjalizacji, a jedynie dobozem naturalnym. W świetle teorii ewolucji wszystkie odziedziczone cechy, które zwiększają dostosowanie, są faworyzowane przez dobór naturalny. Takimi cechami są z pewnością umiejętności społeczne, które umożliwiają zrozumienie sygnałów wysyłanych przez przedstawicieli tego samego lub innych gatunków. Otrzymane wyniki dowodzą, że rozumienie ludzkich gestów wskazujących jest produktem ubocznym kompetencji społeczno-poznawczych, a nie efektem udomowienia.

W celu sprawdzenia, jak zmienia się podczas pobytu w nowym domu zachowanie psa adoptowanego ze schroniska, przeprowadzono badania ankietowe. Nowi opiekunowie byli proszeni o wypełnienie kwestionariusza C-BARQ w 7, 37 i 217 dniu po adopcji. Kwestionariusz zawierał pytania m.in. na temat posłuszeństwa, przywiązania do człowieka, zachowań lękowych oraz agresywnych, a także innych zachowań problemowych. Przeprowadzona analiza wykazała zmniejszenie się zachowań lękowych, zwiększenie posłuszeństwa i chęci podążania za człowiekiem oraz większą chęć do zabawy.

Przeprowadzono także, rozpowszechnione przez internet, badania ankietowe, sprawdzające jakie czynniki (np. płeć, kastracja, socjalizacja) mogą wpływać na wystąpienie zachowań agresywnych w stosunku do ludzi. Jak wynika z badań, samce częściej wykazują zachowania agresywne w stosunku do ludzi niż samice. Ponadto stwierdzono, że zabieg kastracji zwiększa zachowania agresywne. Analiza wykazała także, że dorosłe psy pochodzące z hodowli domowej były mniej agresywne niż psy z hodowli kojcowej. Badanie wykazało również różnice prezentowanych zachowań pomiędzy rasami oraz kładami. Spośród badanych ras najbardziej agresywne okazały się gończy polski oraz jamniki, natomiast najrzadziej wykazywały agresję american staffordshire terrier, co jest wbrew panującym stereotypom.

Zrozumienie procesów związanych z ontogenezą i socjalizacją psa sprzyja prawidłowemu wychowaniu psa, co przynosi korzyści obydwu stronom. Zwierzę przestaje być przedmiotem a staje się podmiotem i prawdziwym towarzyszem człowieka.

9.06.2023 r.
Magdalena
Panielska

Abstract

Recent reports on the domestication of the domestic dog *Canis lupus familiaris* indicate that this process began between 20,000 and 40,000 years ago. Such a long coexistence has contributed to the formation of a special bond between humans and dogs. The relationships that have developed between these two species are often the subject of research. The aim of this study was to analyse selected aspects of domestic dog behaviour and the factors influencing its changes.

This study showed that indoor kennel puppies in an enriched environment are better adapted to life in an urbanised world and more resistant to various stimuli. In contrast, puppies that are housed in a low-stimulus, enriched environment (outdoor kennels) are less mentally stable.

In addition, the puppy's understanding of the pet dog's pointing gesture presented by a human was investigated. The experiment showed that from as early as week 5, puppies have the ability to understand human gestures. The results confirmed the accepted hypothesis that the understanding of communication cues in dogs cannot be explained by the process of domestication, ontogeny, learning or socialisation, but only by natural selection. In the light of evolutionary theory, all inherited traits that increase adaptation are favoured by natural selection. Such traits are certain social skills that enable the understanding of signals sent by representatives of the same or other species. The results obtained demonstrate that the understanding of human pointing gestures is a by-product of social-cognitive competence, but not an effect of domestication.

A questionnaire study was conducted to investigate how the behaviour of a dog adopted from a shelter changes during its stay in a new home. New owners were asked to complete the C-BARQ questionnaire on days 7, 37 and 217 after adoption. The questionnaire included questions about, among other things, obedience, attachment to humans, anxiety and aggressive behaviour, as well as other problem behaviours. The analysis carried out showed a decrease in anxiety behaviour, an increase in obedience and willingness to follow a human, and a greater desire to play.

There have also been surveys, widespread over the internet, checking what factors (e.g. sex, castration, socialisation) may influence the occurrence of aggressive behaviour towards humans. According to the present study, males are more likely to present aggressive behaviour towards humans than females. Furthermore, the castration procedure was found to increase aggressive behaviour. The analysis also showed that adult dogs from indoor kennels were less aggressive than dogs from outdoor kennels. The present study also showed differences in presented behaviour between breeds and clades. Thus, of the breeds studied, the Polish Hunting Dogs and Dachshunds were the most aggressive, whereas the American Staffordshire Terrier showed the least aggression, which is contrary to prevailing stereotypes.

Understanding the processes involved in the ontogeny and socialisation of a dog promotes proper dog rearing, which benefits both parties. Accordingly, the animal ceases to be an 'object' and becomes a 'subject' and a true human companion.

9.06.2023.

Magdalena
Pasiak